

ПЕДАГОГІКА ЗДОРОВ'Я

Збірник наукових праць

Міністерство науки і освіти України
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Інститут модернізації змісту освіти
Департамент освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації
Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Обласний комунальний заклад освіти "Криворізька загальноосвітня санаторна
школа-інтернат № 8 I-II ступенів"

ПЕДАГОГІКА ЗДОРОВ'Я

Збірник наукових праць
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
28-29 квітня 2016 року

Харків-2016

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Прокопенко Іван Федорович**, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Заступник головного редактора – **Бойчук Юрій Дмитрович**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри здоров'я людини та корекційної освіти ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Члени редакційної колегії:

Бережна Таміла Іванівна - старший науковий співробітник відділу дослідження підготовки вчителів Інституту модернізації змісту освіти, кандидат педагогічних наук

Ватковська Марина Григорівна - проректор з наднових систем навчання та комунікації Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат філософських наук

Гончаренко Марія Степанівна – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри валеології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, президент Асоціації валеологів України

Горащук Валерій Павлович – доктор педагогічних наук, професор кафедри біології і здоров'я людини ДЗ “Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”

Іонова Олена Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри природничо-математичних дисциплін ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Карленко Наталія Вікторівна - директор обласного комунального закладу освіти “Криворізька загальноосвітня санаторна школа-інтернат № 8 I-II ступенів”, кандидат філософських наук

Кириленко Світлана Володимирівна - начальник відділу дослідження підготовки вчителів Інституту модернізації змісту освіти, кандидат педагогічних наук

Середня Валентина Григорівна - начальник управління дошкільної, позашкільної та загальної середньої освіти департаменту освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації

Затверджено до друку Вченою Радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, протокол № 2 від 8 квітня 2016 р.

Педагогіка здоров'я : збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції / за загальною редакцією акад. І. Ф. Прокопенка. – Х. : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2016. - 732 с.

Збірник містить наукові праці, які присвячені висвітленню результатів психолого-педагогічних досліджень щодо збереження та формування здоров'я дітей, учнівської та студентської молоді. Розглянуті теоретико-методологічні основи педагогіки здоров'я; сучасні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища; роль фізичного виховання у збереженні здоров'я; психолого-педагогічні основи профілактики шкідливих звичок та соціально-небезпечних захворювань; здоров'язбережувальні освітні технології; актуальні проблеми корекційної педагогіки та сучасних інклюзивних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах.

ЗВЕРНЕННЯ ДО УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

**ректора Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди, доктора педагогічних наук, професора,
академіка НАПН України Прокопенка Івана Федоровича**

Від щирого серця вітаю вас з участю у VI Всеукраїнській науково-практичній конференції “Педагогіка здоров’я”.

У цьому році конференція проводиться нашим університетом спільно з Інститутом модернізації змісту освіти МОН України, Департаментом освіти і шуки Дніпропетровської облдержадміністрації та Дніпропетровським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти на базі Криворізької загальноосвітньої санаторної школи-інтернату № 8 I-II ступенів.

Криворізька загальноосвітня санаторна школа-інтернат № 8 I-II ступенів – спеціалізований навчальний заклад санаторного типу, де навчаються й оздоровлюються діти з різними хронічними бронхо-легеневими захворюваннями. За багато років дослідно-експериментальної діяльності школою-інтернатом виконано цілу низку наукових досліджень, основна мета яких зосереджена на створенні здоров’язбережувального освітнього простору і впровадженні інноваційних педагогічних технологій навчально-виховної та оздоровчої діяльності, які дозволяють забезпечувати розвиток здорової особистості в умовах загальноосвітнього навчального закладу та необхідні умови для гармонійного фізичного, психічного, духовного і соціального становлення дитини та виховання свідомого ставлення до власного здоров’я.

Цей освітній заклад можна вважати зразковим щодо впровадження в навчально-виховний процес здоров’язбережувальних освітніх технологій, традиційних та інноваційних технологій здоров’ятворчої педагогіки: дихальної гімнастики, методів ейдетики, арт-терапії, казкотерапії, музикотерапії, тициовальної терапії, фізкультхвилинок, динамічних перерв, вправ оздоровчої і пальчикової гімнастик, вправ психогімнастики, вправ-активаторів та енергізаторів, вправ-розминок, прийомів імунної гімнастики, лікувальної фізкультури, рухливих ігор, якісного забезпечення та дотримання санітарно-гігієнічних вимог, режиму дня та рухової активності. Методичною службою санаторної школи-інтернату постійно презентуються рекомендації та поради з питань валеологізації навчально-виховного процесу.

Я сподіваюся, що матеріали конференції сприятимуть впровадженню отриманих наукових знань та досвіду здоров’язбереження, накопиченого за багато років у Криворізькій загальноосвітній санаторній школі-інтернат № 8 та всіма учасниками конференції у навчально-виховний процес дошкільних, спеціальних, загальноосвітніх та вищих навчальних закладів нашої держави.

ЗМІСТ

Розділ I. Теоретичні основи валеології.

Психолого-педагогічні аспекти здоров'язбереження учасників освітнього процесу

Карленко Н.В., Терещенко Н.Д. Досвід створення здоров'язбережувального освітнього простору як основи становлення соціально активної особистості у Криворізькій загальноосвітній санаторній школі-інтернаті № 8 I-II ступенів	12
Алексеев Р.В., Рисованая Л.М. Ценностный смысл здоровья в контексте медико-социальных факторов	17
Андріанов В. Є. Андріанов Т. В. Валеологічна освіта в початковій школі	20
Аносов І.П., Ізбаш С.С. Педагогічна техніка як засіб зміцнення психічного здоров'я вчителя та учнів	22
Апанасенко Г.Л., Прасол С.Д. Духовность веры и знания в программе "Основы здоровья" (православие или религиоведение в средней школе)	27
Астахова М.С. Развитие культуры безопасности жизнедеятельности педагогов: психологический аспект	29
Бабак Л.В., Боднар Р.С. Організація медичного обслуговування учнів та педагогів, оздоровчо-профілактичної роботи в навчально-виховному закладі	32
Белевцова І.М. Технічні засоби навчання як спосіб поліпшення знань	39
Бережна Т.І. Теоретичні основи формування здоров'язбережувального середовища у загальноосвітньому навчальному закладі	35
Блінова В.А., Вербенець Т.П. Аналіз складових повноцінного здоров'я	47
Богомаз Т.О. Реалізація валеологічної компетенції вчителя англійської мови	51
Божко А.С. Психічний стан сучасної людини. Психологічне здоров'я в надзвичайних ситуаціях	54
Бойчук Ю.Д., Волкова І.В., Горащук В.П. Роль предмета "Основы здоровья" у формуванні здоров'я молодших школярів	57
Борщик Л.М. Психолого-педагогічні засади формування здорового способу життя Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 164 Харківської міської ради Харківської області	62
Вакуленко О.В. Сучасні концептуальні засади формування здорового способу життя	66
Вашенко М.І. Здоров'язбережувальні аспекти навчально-виховного процесу в інтернатному закладі	69
Герасименко Е.В. Особенности кризисной психологической помощи в Харькове детям, вынужденным внутренним переселенцам из зоны АТО	72
Герасимова І.М., Іванов В.І. Формування здорового способу життя студентів як педагогічна проблема	78
Гнутова О.О., Колодязна С.В. Формування духовно здорової особистості в умовах розвитку школи культури здоров'я	82
Гонор О.Л. Використання методу музикотерапії з метою профілактики захворювань дітей дошкільного віку	88
Гречишнікова М.П. Культурологічні, психологічні та валеологічні аспекти і тенденції поширення татуювання як мистецтва прикрашати своє тіло	93
Гулій А.В. Раннє статеве життя та його вплив на репродуктивне здоров'я	96
Гульман О.В. Система роботи з формування культури розумової праці школярів	99

Даниленко Н.В. Духовна складова здоров'я особистості	102
Данилюшина Л.М. Від школи культури здоров'я до школи формування гармонійно- досягнутої особистості учня у сучасному освітньому середовищі навчального закладу	106
Денисова О.М. Здоров'язбережувальні технології в системі підготовки майбутніх фізіотерапевтів з фізичної реабілітації	114
Дехтярьова О.О., Молчанюк О.В., Дехтярьова Ю.О. Здоров'язбережувальна складова валеологічного виховання студентів як педагогічна проблема	117
Зигородня Л.І. Шляхи збереження та зміцнення здоров'я школярів у 120 загальноосвітньому навчальному закладі	120
Зуб О.В., Турчинов А.В., Пальчик О.О., Алфімова Л.Д. Стресові розлади 124 військовослужбовців та їх профілактика	124
Зубченко Л.В. Формування здорового способу життя дітей шкільного віку засобами 127 здоров'язбережувальних технологій	127
Іонова О.М. Збереження здоров'я особистості у вальдорфській школі: управлінський 131 аспект	131
Квадич Л.А. Упровадження здоров'язбережувальних технологій на уроках основ 135 здоров'я	135
Кірюкова В.А. Сприятливі психологічні умови для розкриття здібностей на ноосферних 139 уроках	139
Книшкая І.Г. Тютюнозалежність як біоетична та медико-соціальна проблема 142	142
Кірюко Т.Б., Міненко А.О., Воскобойнікова Г.Л. Педагогічний досвід та соціальне 145 партнерство освітніх і медичних закладів для збереження індивідуального здоров'я дітей шкільного віку	145
Клюс Л.Є. Соціальні нерівності щодо здоров'я у фокусі професійної діяльності 147 соціального працівника	147
Кметь О.Г., Кметь Т.І. Біоетичні проблеми планування сім'ї у навчальному процесі 152 студентів-медиків	152
Книш С.І. Вплив депривації сну на психофізичний стан молоді 155	155
Коваль Н.М., Лясев І.Г. Формування в учнів здорового способу життя в системі 159 виховної роботи класного керівника	159
Ковальова Н.А. Електронний підручник: користуємося з розумом 163	163
Ковалова В.А. Науково-теоретичні підходи до створення здоров'язбережувального 167 освітнього середовища в навчальному закладі	167
Козуб С.В. Формування здорового способу життя 174	174
Копчук Т.Г., Пасевич С.П. Побічна дія ліків – важлива складова при підготовці 178 студентів-медиків	178
Кочерга Є.В. Визначення категорійно-понятійного апарату здоров'язбережувальної 181 педагогіки	181
Крамаренко А.М. Перспективи впровадження здоров'язбережувальних технологій у 184 навчально-виховний процес початкової школи	184
Крамаренко Т.Г., Крук Г.В., Ляховчук В.О. Формування валеологічної культури 187 учнів у навчанні фізики і математики	187
Крикова З.М. Організація активного відпочинку школярів 191	191
Кузьменко Н.В. Тренінг як організаційна форма навчально-виховної роботи 193	193

Куйдіна Т.М., Кабацька О.В., Старосельська Ю.І.	Моніторинг стану здоров'я студентів в умовах вищого навчального закладу	190
Купенко О.В., Смольникова О.В., Чепелюк А.Д.	Проектні технології в організації роботи студентів-волонтерів для дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні	199
Кучерган Є.В.	Особливості правильного харчування студентів Криворізького педагогічного інституту	202
Левенець В.І.	Роль занять хореографією для збереження та зміцнення здоров'я дітей	207
Лехолетова М.М.	Здоров'язбережувальна компетентність – стратегічна мета підготовки соціальних педагогів / працівників до професійної діяльності	211
Лисенко Ю.О.	Роль взаємодії людей похилого віку і молоді у підтримці соціального здоров'я суспільства	215
Літвін Л.	Шкільні фактори здоров'я дитини	218
Луцандіна В.М.	Умови для здорового розвитку школяра на уроках трудового навчання	220
Майнаєв Ф.Я.	Упередження негативних впливів застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання студентів суспільно-гуманітарного профілю	222
Маруненко І.М.	Мітохондріальні хвороби як медико-генетична проблема	228
Маслова Н.В., Гончаренко В.Г., Гончаренко М.С.	Цілісна і технократична свідомість. Природознавчі основи	232
Матвієнко О.П.	Упровадження програм оздоровлення школярів як запорука формування здоров'язбережувального освітнього середовища в сучасних навчальних закладах	244
Медведюк О.Б.	Психолого-педагогічні засади формування здорового способу життя	247
Мелаш В.Д., Старшова С.К.	Підготовка вчителя до формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів через організацію проектної діяльності	251
Мешко Г.М.	Створення психологічно безпечного освітнього середовища у школі як умова збереження здоров'я учнів	254
Мешко Г.М., Мешко О.І.	Професійне здоров'я вчителя як багатовимірна інтегральна характеристика його особистості	259
Микитченко Л.І.	Формування здоров'язбережувальної компетенції молодших школярів шляхом створення сприятливого психологічного мікроклімату в мікро- та макросередовищі	264
Мінжоріна І.І., Переверзєва С.В., Ткачук О.О.	Уявлення студентів про особисте здоров'я	273
Мірошніченко О.В.	Психолого-педагогічні засади формування здоров'язбережувальної поведінки молодших школярів	276
Мірошніченко Н.І.	Психолого-педагогічні засади формування здорового способу життя	278
Мойсеюк В.П.	Практичні аспекти здоров'язбережувальної діяльності майбутніх соціальних педагогів	283
Найдовська Ж.М.	Особливості організації здоров'язбережувального освітнього процесу у школі-інтернаті	286
Науменко Т.П., Шутько В.В.	Адаптаційні можливості учнів старшої школи в умовах шкільного навантаження	289
Неведомська Є.О.	Здоров'язбережувальні умови під час навчання	293
Недодатко Н.Г.	Валеологічний розвиток дітей дошкільного віку	299
Ніколасенко Л.І.	Упровадження технології стимулювання і зміцнення здоров'я на заняттях гуртка "Музична абетка" школи ранньої творчої орієнтації "Малюк"	302

Овладченко Т.Г. Сучасні тенденції формування здорового способу життя: світовий досвід та українські перспективи	305
Омері І.Д. Мотивація навчання дошкільнят як аспект здоров'язбережувального освітнього середовища	310
Онищук С.О. Формування здоров'язбережувальної компетентності у майбутніх фахівців міжнародної торгівлі	313
Орел Т.В. Формування в учнів основ здорового способу життя при вивченні природознавства	318
Павлашиня Л.М. Загальні питання здоров'язбереження учасників освітнього процесу	321
Панкратьєва В.В. Формування основ здорового способу життя в учнів при вивченні шкільного курсу "Економічна і соціальна географія України"	324
Пасевич С.П., Копчук Т.Г. Біоетика в основі формування сучасного медичного фахівця	328
Павучи М.С. Показники здоров'я учнів 11-го класу Богодухівського колегіуму № 2 Богодухівської районної ради Харківської області	331
Петров Д.О. Профілактика алкоголізму та наркоманії	332
Петровська К.В., Тургенєва А.О. Досвід роботи у сфері профілактики ВІЛ/СНІДу серед студентської молоді	339
Пидюри І.П. Шляхи формування здорового способу життя у вихованців центрів соціально-психологічної реабілітації дітей	341
Піганька К.О. Сучасна школа культури здоров'я	346
Подоляк Л.М. Здоров'єсберегаючі образовальні технології в системі загальної освіти	349
Регула Т.А. Превентивна освіта учасників навчально-виховного процесу за моделлю "школи, дружньої до дитини"	353
Редьки І.В. Підходи до оцінки ефективності діяльності шкіл сприяння здоров'ю	356
Романів Л.В. Independent work organization problems at high school	362
Романова Н.В. Використання здоров'язбережувальних технологій на уроках англійської мови	364
Рудь С.В., Токар О.В. Здоров'я – найцінніший скарб	367
Савкіна Т.С., Сорока О.С. Диференційований підхід як засіб реалізації розкриття ідентифіковано-психологічних особливостей дитини шляхом стикування проблем біології та фізики	370
Савчук О.В. Ризику розвитку вегето-судинної дисфункції у дітей 14-17 років загальноосвітніх навчальних закладів різного типу	375
Сачали Н.М. Школа філософії життя – запорука здоров'я людини	378
Сирик П.Ф. Педагогический потенциал биоадекватного урока: из опыта работы	384
Скрипнічкова О.А., Килипко А.О. Ефективність застосування окорухової гімнастики у профілактиці порушень зору у школярів	390
Соколова І.Ю., Шеремет В.В. Роль основних складових здорового способу життя у збереженні здоров'я людини	393
Сотникова О.М. Здоров'язбережувальні освітні технології та психологія здоров'я у вищому навчальному закладі	395
Степанюк К.І. До проблеми збереження здоров'я молодших школярів на уроках трудового навчання	400

Сухі А.С. Здоров'язбережувальний складник ІК-компетентності учнів основної школи	401
Терешкевич Г.Т., Федорошак І.М. Паліативна та хоспісна допомога в контексті гідності та недоторканості людського життя і здоров'я	402
Токарь Н.В. Здоровьесберегающий потенциал ноосферной методики в начальной школе: из опыта работы	413
Третяк Т.О. Психофізіологічні особливості адаптації студентів першокурсників до умов навчання у вищому навчальному закладі	421
Трифаніна Л.С. Інформаційна культура як засіб захисту і збереження інформаційного здоров'я молодших підлітків	423
Турчинов А.В., Таймасов Ю.С., Редькіна І.В. Здоров'я як сенс існування людини і суспільства	429
Унгурян Т.М. Профілактика тютюнопаління серед студентів спеціальності "Фармація"	431
Халайджі С.В., Болтоматіс Д.В. Вплив дотримання основних компонентів здорового способу життя на дієздатність студентів	434
Ханкишиєва Т. Литотерапия как уникальный метод лечения и оздоровления	437
Чепурнова О.А. Охорона та гігієна дитячого співочого голосу	439
Чернявський Ю.Д. Важливість здоров'язбережувальних освітніх технологій у вищих медичних навчальних закладах	441
Шаповал Л.В. Використання гімнастики для очей під час роботи з комп'ютером з метою профілактики втоми та зняття зорового напруження	445
Шаповалова Т.Г. Використання природно-релаксаційних стежин у оздоровленні підростаючого покоління	448
Шапран Ю.П. Використання здоров'язбережувальних освітніх технологій в педагогічному університеті	454
Шмалей С.В., Щербина Т.І. Валеологічна діяльність вчителя в процесі здоров'язбережувального навчання школярів	458
Шмятко В.С. Причини та профілактика ожиріння в дитячому та підлітковому віці	461
Штилюк Н.М. Методичні підходи до організації просвітницької діяльності із запобігання інфікування та розповсюдження ВІЛ/СНІДу серед дітей та молоді	464
Шуль М.Т. Формування культури здоров'я учнів початкових класів як соціокультурна проблема	467
Шуст О.В. Значення емоційної саморегуляції для психологічного і духовного здоров'я	469
Шутько В.В., Письменна О.І. Теоретичні та методологічні аспекти здоров'язбереження в освітньому середовищі	472
Щербак І.М., Гетьман К.В., Кунченко К.С., Всеволодська С.О. Визначення ступеня схильності до стресу та вміння володіти собою у студентської молоді	476
Щербина І.Ю. Реалізації оздоровчої функції освіти через впровадження здоров'язбережувального навчання та підготовку майбутнього вчителя до нього	479
Юхимчук Т.І. Інноваційні педагогічні технології здоров'язбереження як потужний інструмент оптимізації оздоровчої діяльності ліцеїстів	483

Розділ II. Вплив екологічних факторів навколишнього середовища на здоров'я людини. Проблеми екологічної освіти і виховання

Бойчук Ю.Д., Зуб О.В., Алфімова Л.Д., Пальчик О.О. Вплив військової діяльності на екологічний стан навколишнього середовища	489

Боричук О.А. Формування здорового способу життя при викладанні екології та його впливов'язок з навколишнім середовищем	492
Полик Г.П., Скоропадська С.О. Формування еколого-валеологічної культури в умовах закладу спортивного профілю	495
Крамаренко Д.М. Ідеї освіти для сталого розвитку як основні орієнтири процесу формування особистості учня	499
Мегалінська Г.П., Алексєєнко А.Д., Рудницька М.В., Іванова Т.С. Стан забрудненості радіонуклідами цезію рекреаційних зон міста Києва	502
Мегалінська Г.П., Маруненко І.М., Даниленко Є.В., Ісаченко О.М. Вплив водної та пектинової витяжки деяких злакових культур на умовно-патогенні бактерії	505
Мухіна О.Ю., Бойчук Ю.Д., Довгалюк Д., Осинський М. Хвороба Лайма, або кліщовий борреліоз: симптоми, збудник та переносники	508
Пальчик О.О., Тетьоркіна В.А., Промська К.В., Кісь М.М. Аналіз екологічного стану малих річок України	513
Погорєлова С.М., Пальчик О.О., Здорик Р.М., Шаповалова Н.С. Стан водних ресурсів України та проблема якості питної води	516
Смих Ю.В. Екологічні аспекти викладання хімії в школі	518
Томашевський Я.І., Бумбар О.І., Бумбар З.О., Андрушко В.Т. Невідкладні завдання профілактики йододефіцитних захворювань та цукрового діабету у педагогічному процесі та сімейній медицині	520
Упятова І.П., Глушенко А.О., Писаренко О.В. Особливості екологічного виховання молодших школярів	528
Шенель І.М., Пальчик О.А., Черникова Н.В. Природно-рекреаційний потенціал проєктуємого національного парку "Мжанский"	530
Шпачинський Д. Вплив біоритмів на організм людини	534
Якуба М.С. Екологічна освіта і виховання як основа формування гармонійної, екологічної грамотної особистості	536

Розділ III. Проблеми фізичного виховання і спорту, фізичної реабілітації та рекреації

Аксєєнова О.П., Лиходід Л.В., Гвоздьов М.В. Інноваційна програма з лікувальної фізичної культури дітей і підлітків в умовах навчального закладу компенсуючого та санаторного типів	539
Аравіцька М.Г. Принципи проведення йоги в системі реабілітації хворих ожирінням	546
Иванская Е.В., Воробьева И.И. Физическая реабилитация девочек 7-8 лет с использованием средств оздоровительной гимнастики	549
Комісова Т.Є., Коваленко Л.П., Сакали А.Ю. Сучасні методи фізичної реабілітації підлітків зі сколіозом	553
Костюшко Г.О. Формування здорового способу життя молодших підлітків під цілеспрямованим впливом фізично-оздоровчих традицій українців	556
Кривенцова І.В., Пашкевич С.А. Визначення рухливості хребта, як фактору ризику виникнення захворювань у ліцеїсток	558
Ляговська Н.Г., Цапенко Л.М. Зміцнення здоров'я молоді шляхом використання самостійних занять фізичними вправами	563
Литвиненко А.Н. Тренувальні засоби єдиноборств ударного типу в фізичному вихованні студентів	566

Мазін В.М., Бицюк В.В. Понятійний апарат для описання виховної роботи тренера-викладача ДЮСШ	56
Марчик В.І., Макаренко Н.Г. Оцінка фізичної підготовленості студентів за курсами	57
Павлюк О.В., Захлевська Т.В. Формування здоров'язбережувальної компетентності студентів вищих навчальних закладів засобами фізичного виховання	57
Перекопський С.Ю., Перекопська М.Г., Кірік В. Шляхи підвищення емоційного стану підлітків та молоді за допомогою рухової активності	58
Пустолякова Л.М. Форми і методи підвищення резервних можливостей організм у студентів з різним рівнем фізичної підготовки	58
Рябуха Ю.М. Інноваційні підходи до організації фізкультурно-оздоровчої роботи в навчальному закладі: досвід, проблеми, перспективи	58
Сергєєва Т.П., Гончарук В.В. Вплив інноваційних фітнес-технологій на здоров'я студентів	591
Сотрихіна О.С., Слімаковський О.В. Значення фізичної культури у формуванні здорового способу життя	596
Ципа Е.В. Здоров'єсберегаючі технології на уроках фізической культури на основі методів реалізації особистісно-орієнтованого походу	600
Шуба В.В. Модернізація системи фізичного виховання студентської молоді при використанні тренажерів та тренажерних пристроїв	603
Шуба Л.В. Оптимізація уроку фізичної культури в середніх класах загальноосвітньої школи на основі впровадження ігрового методу	607

Розділ IV. Актуальні проблеми корекційної педагогіки та інклюзивної освіти

Бойчук Ю.Д., Іонова О.М., Потамошнієва О.М., Кукуруза Г.В., Олійник Т.О. Підготовка студентів до професійної діяльності в умовах інклюзивного навчання дітей з розладами спектра аутизму	612
Галій А.І. Значення дисципліни "Основи патопсихології" у професійній підготовці студентів за спеціальністю "Спеціальна освіта"	615
Голуб Н.М. Просторові, здоров'язбережувальні, соціально-психологічні ресурси корекційно-розвивального освітнього середовища для дітей з порушеннями формування писемного мовлення	619
Гомон О.В. Навчання в інклюзивному класі за методикою М. Зайцева	624
Гончарова Н.М., Литвищенко Т.І. Оцінка рівня сформованості навичок культури поведінки на уроках соціально-побутового орієнтування в процесі моделювання реальної ситуації	628
Демченко І.І. Проблема готовності майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти	630
Іноземцева С.В. Актуальні проблеми інтегративної та інклюзивної освіти дітей та молоді з особливими потребами	633
Казачінер О.С. Використання ігрових технологій у навчанні дітей іноземної мови в умовах інклюзії	637
Кайда В.В., Федотова М.В. Морально-правове виховання учнів початкових класів спеціальних шкіл-інтернатів	641
Калініна Т.С. Толерантне ставлення до дітей з особливими освітніми потребами як основа впровадження інклюзивної освіти	644
Каминін І.М., Тучина Н.В. Впровадження принципів інклюзивної освіти в процес навчання англійської мови в школі	647

Кітчан О.С. Розвиток усного мовлення на заняттях з математики у дітей з вадами слуху старшого шкільного віку	653
Клиничук І.П. Практичні аспекти інклюзивного навчання в ДНЗ	655
Котичек П.А. Особенности воспитания детей с нарушениями психофизического развития	657
Ковалитина О.В. Индивидуализация процесса обучения учащихся с особыми образовательными потребностями	660
Крижановська Т.В. Сучасні проблеми соціалізації дітей з обмеженими можливостями здоров'я в Україні	662
Лемешко В.П. Роль музично-ритмічного виховання у корекції психоемоційної сфери дошкільників з особливими освітніми потребами	665
Мильцева О.Б., Дуло О.А., Кручаниця М.І. Розвиток дрібної моторики та морфофункціонального стану дітей з розумовою відсталістю засобами лікувальної фізичної культури	667
Масловская Ю.С. Развитие индивидуальности школьника с нарушениями речи в групповой деятельности	670
Павлюнова Г.О. Образ тіла у підлітків із дитячим церебральним паралічем	672
Посенко Ю.Г. Актуальність дослідження проблеми впровадження комп'ютерно орієнтованої підтримки інклюзивного навчання учнів ЗНЗ	679
Пиленкова С.В. Використання здоров'язбережувальних технологій в спеціальних навчальних закладах	681
Парфенова А.А., Дорошенко Е.О., Прокопенко Л.І. Шляхи реалізації інклюзивної освіти у сучасному світі	683
Пищенко О.В. Розвиток навчальних закладів на засадах впровадження інклюзивних підходів	686
Пелюстка М.І. Соціально-психологічний клімат в студентських групах в умовах інклюзивного навчання	690
Похиленко О.Н., Зеленин А.А., Семеняк В.В. Организация комплексного консервативного лечения сколиотической болезни в условиях Днепропетровской санаторной школы-интерната № 3	692
Пустолякова Л.М., Болгар М.А., Павліченко С.В. Особливості фізичного виховання студентів за станом здоров'я віднесених до спеціальної медичної групи з вадами слуху	695
Райчук М.І. Актуальні питання навчальної дисципліни "Ігри в логопедичній роботі"	697
Руманцева І.В., Райчук М.І. Роль та значення гри у логопедичній роботі	700
Сафронов М.О. Здоров'язбережувальні технології на уроках історії	702
Сліна Г.О., Буравель С.Д. Інклюзивна освіта – вимога сьогодення	704
Сінопальнікова Н.М. Особливості логіко-математичного розвитку дітей з вадами мовлення	705
Туренко Н. М. Сучасні педагогічні технології. Синквейн	708
Турищева Л.В. Умственное воспитание школьников с нарушениями речи в процессе ознакомления с природой	710
Христова Т.Е., Чорна Т.Г., Казакова С.М. Сучасна технологія реабілітації осіб з обмеженими фізичними можливостями	713
Шигимага Т.П., Светличная Л.И. Социально-психологическая адаптация в процессе интеграция слабовидящих детей в общество в условиях специализированной школы-интерната	716